

جهان از نگاه سیا

تعدادی از نکته بینان می گویند: « دنیا را از نگاه بزرگترها نگاه کن. چون می توانی هم تغییرات را بفهمی و هم...» اگر خواسته باشیم به این نکته توجه کنیم، باید به دنبال آن باشیم که دنیا را از نگاه آمریکا نگاه کنیم تا ببینیم آنها جهان را چگونه می بینند و در پی چه تغییراتی هستند. اخیراً، آژانس مرکزی اطلاعاتی آمریکا(سیا)، کتابی را منتشر کرده است و روند جهانی را تا سال ۲۰۱۵ پیش بینی و تشریح کرده است. در این کتاب که با کمک دانشگاههای معتبر و صاحب نام آمریکا نوشته شده موضوعات مهمی همچون جمعیت، منابع طبیعی و زیست محیطی، علوم و تکنولوژی، اقتصاد جهانی و حاکمیت‌های ملی و بین المللی، به بحث گذاشته شده است از نگاه «سیا» جمعیت جهان در سال ۲۰۱۵ میلادی به ۷/۲ میلیارد نفر خواهد رسید که حدود یک میلیارد نفر از جمعیت فعلی بیشتر است. بنابراین گزارش ۹۵ درصد این رشد به کشورهای در حال توسعه که نظام سیاسی آنها شکننده است تعلق خواهد داشت. به نظر «سیا» ترکیب رشد جمعیت و شهرنشینی ناپایداری این کشورها را بیشتر دامن خواهد زد. این سازمان درباره رشد جمعیت در کشورهای پیشرفته نوشته است: در کشورهای پیشرفته و نیز تعدادی از کشورهای در حال ظهور، کاهش زاد و ولد و پیر شدن جمعیت، باعث افزایش مراقبتهای بهداشتی و هزینه نگهداری از افراد پیر خواهد شد. این در حالی است که اندازه نیروی کار در این کشورها کاهش خواهد یافت. «سیا» پیش بینی کرده است که «تولید جهانی مواد غذایی متناسب با رشد رو به فزاینده جمعیت جهانی خواهد بود، اما به خاطر توزیع و زیر ساختارهای ضعیف، ناپایداری سیاسی و فقر مزمنی که در بخش هایی از کشورهای زیر صحرای آفریقا وجود دارد، این مناطق با سوء تغذیه مواجه خواهند شد». این سازمان درباره منابع انرژی برآورد کرده است. به رغم ۵۰ درصد افزایش در تقاضای انرژی جهانی، منابع انرژی برای برآورده کردن این نیازها کافی خواهد بود؛ با این حال آخرین برآوردها نشان می دهد که تا سال ۲۰۱۵، ۸۰ درصد نفت و ۹۵ درصد گاز در دسترس جهان، همچنان زیر زمین باقی بمانند. گزارش «روند جهانی سال ۲۰۱۵» سیا درباره نقش خلیج فارس در تأمین انرژی جهان، خاطر نشان می سازد هر چند منطقه خلیج فارس به عنوان بزرگترین منبع خلیج فارس به عنوان بزرگترین منبع نفت جهان باقی می ماند، اما با اینحال بازار انرژی جهانی به احتمال خیلی زیاد تحت تأثیر و الگوی توزیعی منطقه ای قرار خواهد گرفت که از منطقه خلیج فارس تأثیر می پذیرند: اول مصرف کنندگان از جمله ایالات متحده هستند که از ذخایر بستر آتلانتیک هم استفاده می کنند و دیگری برآورده کردن نیاز مشتریان آسیایی از عرضه نفت خلیج فارس است. برخلاف انرژی و غذا» که جهان کمبود آنها را تا سال ۲۰۱۵ احساس نمی کند «کمبود آب، چالش اساسی و مهم حکومت‌های خاورمیانه، زیر صحرای آفریقا، آسیای جنوبی و شمال چین خواهد بود. به طوری که تنش های منطقه ای بر سر آب تا سال ۲۰۱۵» بسیار پررنگ خواهد شد.

آژانس اطلاعاتی آمریکا درباره نقش علوم و فن آوری در ساختار آینده جهان می گوید « ۱۵ سال پیش تعداد کمی تأثیر عمیق انقلاب فن آوری اطلاعاتی (I T) را پیش بینی می کردند. اما با نگاهی به ۱۵ سال جلوتر، جهان شاید جهش اساسی در فن آوری خواهد بود. گسترش مداوم فن آوری اطلاعات و کاربردهای جدید بیوتکنولوژی پیشتاز موج جدید علوم خواهد بود. فن آوری اطلاعات پایه اصلی تجارت بین الملل خواهد بود و به بازیگران غیر دولتی قدرت بالایی را اعطا می کند. اکثر کارشناسان معتقدند که انقلاب I T ، پس از شروع انقلاب صنعتی در اواسط قرن هیجدهم مهمترین نقش را در جابه جایی جهانی ایفا می کند».

اقتصاد جهانی و جهانی شدن از دیگر موضوعات بحث برانگیزی است که «سیا» به آن پرداخته است. بنا بر گزارش «سیا» اقتصاد شبکه ای جهانی توسط جریان نامحدود اطلاعات، عقاید، ارزشهای فرهنگی، سرمایه ، کالا و خدمات و مردم با سرعت تمام و گسترده به پیش رانده خواهد شد: که این یعنی جهانی شدن».

این گزارش با اشاره به این نکته که «این اقتصاد جهانی شدن نقش اساسی را در پایداری روبه فزاینده سیاسی در جهان در سال ۲۰۱۵ ایفا خواهد کرد» می افزاید: « با این حال منافع آن جهانی نخواهد بود» چرا که «فزاینده جهانی شدن، برخلاف انقلاب صنعتی فشرده تر خواهد بود. همچنین تکامل (جهانی شدن) به خاطر آسیب پذیری مالی (که به جای می گذارد) و تقسیم کردن اقتصاد، بسیار سخت خواهد بود»

«سیا» در گزارش خود همچنین نوشته است « رشد اقتصاد جهانی به سطح بالای دهه ۱۹۶۰ و اوایل دهه ۱۹۷۰ خواهد رسید. پیشراننده این رشد فشارهای سیاسی برای دستیابی به استانداردهای اقتصادی، بالا رفتن سطح سرمایه گذاری و تجارت خارجی، گسترش فن آوریهای اطلاعاتی و پویایی بالای بخش خصوصی خواهد بود . موانع بالقوه اقتصاد جهانی – مانند بحرانهای مالی و یا اختلال طولانی مدت در عرضه انرژی – می تواند این تصویر خوش بینانه را به هم بریزد. در زمینه کشورها، مناطق و گروههای عقب افتاده، «سیا» خاطر نشان می سازد «مناطق، کشورها و گروههایی که احساس می کنند عقب مانده اند با رکود عمیق اقتصادی، ناپایداری سیاسی و الیناسیون فرهنگی مواجه خواهند شد.(به همین خاطر) آنها افراط گرایی مذهبی، ایدئولوژیکی، نژادی و سیاسی را دامن خواهند زد و این کار با خشونت هایی همراه خواهد بود که غالباً هم با آن همکاری می کند. آنها به ایالات متحده و دیگر کشورهای توسعه یافته فشار وارد می آورند تا بر روی چالش های «جهان قدیمی» متمرکز باقی بمانند در عین حالی که همزمان بر روی به کار گیری فن آوریهای «جهان جدید» تمرکز دارند.